«6D051700- Инновациялық басқару» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Боранбаева Айнұр Қанатқызының «Қазақстанның аграрлық секторындағы технологиялар трансфері процесін басқару» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің

СЫН-ПІКІРІ

р/н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:	Зерттеу тақырыбы ғылымның дамуының басым бағытына сәйкес келеді және теориялық-практикалық өзектілікке ие. Диссертациялық жұмыста Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамыту жөніндегі 2021-2025 жылдарға арналған ұлттық жобасының мақсаттары мен міндеттеріне байланыстылығы анықталды. Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Президентінің 2019 жылғы 31 желтоқсандағы №1050 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасымен сабақтастығы бар екендігін айтуға болады.
		1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі); 2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы) 3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)	Диссертация ғылым дамуының келесі басым бағыттарына сәйкес келеді: 1) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 31 желтоқсанындағы №1050 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы; 2) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы № 732 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамыту жөніндегі 2021-2025 жылдарға арналған ұлттық жобасы; 3) Мемлекет Басшысы Қ.К.Тоқаевтың 2019 жылғы 2 қыркүйектегі «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Қазақстан халқына жолдауы.
2.	Ғылымға маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Диссертациялық жұмыс тақырыбының маңыздылығы айқын, ғылымға елеулі үлесін қосады. Автор ұсынған технологиялар трансфері процесін басқару моделі мен стратегиялық жоспары технологияны трансферлеу процесінде кездесетін кедергілерді алдын ала жоспарлап, ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Автор ұсынған аграрлық сектордағы технологиялар трансфері процесін басқару моделі отандық «КазМясо» ЖШС-нің өнімділікті арттыру бағытында жасалып жатқан жоспарлы қызметінде және Кеген ауданының ауыл шаруашылығының инновациялық бағыттағы даму жоспарына енгізіліп және енгізу актілерімен расталған.

3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған	Жұмыс жоғары деңгейде жазылған. Сонымен қатар ізденуші дербестік қағидасын жоғары деңгейде сақтаған. Айтылған нәтижелер автордың зерттеулері мен ғылыми еңбектерінде көрсетілген.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген.	Ізденуші диссертация тақырыбының өзектілігін дәлелдеген. ҚР Президенті Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына жолдауында еліміздің аграрлық секторында заманауи технологиялардың қажеттілігі ерекше аталып өтті. Сол себепті бұндай мәселелерді шешуде әлемдік тәжірибеде қолданыстағы дамыған технологияларды трансферлеуге ерекше назар аударуды ұсынды. Әсіресе ғарыштық мониторинг және қашықтан зондтау мүмкіндіктерін қолдану, үдерістерді цифрландыру, мәлімет жинау және оны автоматтандыру ауыл шаруашылығының жүйелі жұмыс істеуіне әсер етеді деп түйіндеді. Сонымен қатар аграрлық секторды дұрыс басқару, яғни аграрлық саясаттағы сабақтастықтың жоқтығы қазіргі таңда басты мәселелер екені айтылды. Осыған орай, аграрлық секторға технологиялар трансфері процесін басқаруға бағытталған зерттеулер диссертация тақырыбының өзектілігін айқындайды.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды 1) айқындайды; 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды	Диссертация мазмұны зерттеу жұмысының тақырыбын толығымен айқындайды. Диссертациялық жұмыс үш бөлімнен құралған және әр бөлім бөлімшелерден тұрады. Диссертация мазмұны зерттеу жұмысының мақсаты мен міндеттеріне жетуге бағытталған. Бірінші бөлім технология трансфері процесін басқарудың теориялық негіздерін зерделесе, екінші бөлім еліміздің аграрлық секторына технологиялар трансфері процесін басқаруды талдау және бағалауды қарастырады, ал үшінші бөлімде аграрлық секторда технологиялар трансфері процесін басқаруды жетілдіру жолдары көрсетілген.
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді	Диссертациялық жұмыстың нақты көрсетілген мақсаты мен алға қойған міндеттері әрбір бөлімдегі зерттеулерде көрініс тапқан. Сонымен қатар, докторант жұмыстың мақсатына сәйкес қойылған міндеттерді шешу арқылы ғылыми нәтижелерге қол жеткізген.
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) жартылай байланысқан;	Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық толық байланысқан. Автордың диссертациялық жұмысының тақырыбы, мақсаты, міндеттері, зерттеу объектісі, жұмыстың жалпы мазмұны таңдалған тақырыптан ауытқымай қорытындысымен бірегейлігі сақтала

		3) байланыс жоқ	орындалған.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген	Автор ұсынған жаңа шешімдер, ұсынылған модельдер теориялық тұрғыдан негізделіп, математикалық модельдеу үдерісінде дәлелденген. Жалпы қорғауға шығарылған тұжырымдар сыни тұрғыдан талданған.
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар жаңа болып табыла ма? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	Диссертациялық жұмыста келтірілген ғылыми нәтижелер жеткілікті деңгейде жаңа болып табылады. Автор ұсынған технология трансферін басқару анықтамасы, ауыл шаруашылығына технологияны трансферлеу жолдары және осы процесті басқару моделі мен Қазақстанның аграрлық секторына технологияларды трансферлеу процесіндегі қазіргі таңдағы ішкі және сыртқы факторлары ескеріле жоспарлы құрастырылған стратегиялық бағыттары отандық және шетелдік зерттеушілердің еңбектерінде кездеспеген. Дегенмен, аталған нәтижелер басқа еңбектерге негізделгендіктен жартылай жаңа деп бағаланады.
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа болып табыла ма? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	Диссертацияның қорытындылары толығымен жаңа болып табылады. Диссертация қорытындыларының сенімділік дәрежесі әлеуметтік-экономикалық, статистикалық талдаулар мен сауалнама нәтижесін арнайы бағдарламаларды қолдана отырып жасалынған және оны интерпретациялау, жарамдылық мәндерін тестілеумен байланысты. Докоранттың жұмысы толығымен аяқталған ғылыми зерттеу болып табылады.
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	Диссертациялық жұмыс техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері толығымен жаңа, әрі негізделген. Себебі, еліміздің аграрлық секторына технологияларды трансферлеу процесін басқарудың стратегиялық бағыттары нақты көрсетілмеген, сондықтан диссертациядағы басқару шешімдері өзекті.
6.	Негізгі қорытындыларды ң негізділігі	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген. Докторант технологияны трансферін басқару тақырыбында жазылған отандық және шетелдік әдебиеттерді саралай отырып, Қазақстандық аграрлық сектордағы технологиялар трансфері процесіне әсер етуші факторларды анықтау арқылы басқару моделін құрастыру бойынша тәжірибелік ұсыныстар енгізген. Сондықтан да, бұл

			диссертациялық жұмыста теориялық-әдістемелік зерттеу тұрғысынан қарағанда жоғары деңгейде жазылған. Қорытындылары үш әдісті, яғни статистикалық, сандық және сапалық әдістерді қолдана отырып жүргізген зерттеу нәтижесінде тұжырымдалған.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар	Әр қағидат бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет: 7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді 7.2 Тривиалды ма? 1) иә; 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) иә; 2) жоқ 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) иә; 2) жоқ	Докторант қорғауға бес негізгі тұжырымдаманы көрсеткен: 1) Шетелдік және отандық ғылыми еңбектерді зерделеу негізінде, ауыл шаруашылығына технологияны трансферлеу және технология трансфері процесін басқару ұғымдарына авторлық анықтама; 7:1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді 7.2 Тривиалды ма? 1) иә; 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) иә; 2) жоқ 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) иә; 2) жоқ 2) жаңа қалыптасқан экономикалық жағдайға сәйкес ауыл шаруашылығындағы инновациялық прогрессті өлшеуші факторлар мен жандандыру жолдары және еліміздің ауыл шаруашылығына технологияны трансферлеу процесінің әзірленуі; 7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді 7.2 Тривиалды ма? 1) иә; 2) жоқ 7.3 Жаңа ма?

			1) иә; 2) жоқ 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) иә; 2) жоқ 3) Қазақстанның аграрлық секторының ағымдық жағдайын талдау негізінде технологияны трансферлеу процесіне әсер етуші факторларды анықтау; 7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді 7.2 Тривиалды ма? 1) иә; 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) иә; 2) жоқ 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) иә; 2) жоқ 4) Ауыл шаруашылықтарында сауалнама жүргізу негізінде, аграрлық секторға технологияны трансферлеу процесін басқару моделінің құрылуы; 7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді 7.2 Тривиалды ма?

			1) иә; 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) иә; 2) жоқ 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) иә; 2) жоқ 5) Қазақстанның аграрлық секторына технологияларды трансферлеу процесін қазіргі таңдағы өзгерістерге сәйкес дамытудың басым бағыттарын жетілдіру бойынша ұсыныстарының берілуі. 7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді 7.2 Тривиалды ма? 1) иә; 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) иә; 2) жоқ 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) иә; 2) жоқ
8.	Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған	8.1 Әдістеменің таңдауы - негізделген немесе әдіснама нақты жазылған 1) иә; 2) жоқ	Диссертациялық жұмысты орындау барысында қолданылған әдістеме нақты көрсетіліп, толығымен сипатталған. Зерттеу нәтижелерінің дұрыстығы мен сенімділігі теориялық және зерттеу әдістерімен, сонымен қатар экспериментальды мәліметтерді өңдеу әдістерімен негізделген.

	ақпараттың дәйектілігі	8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) иә; 2) жоқ	Қолданбалы зерттеулер барысында докторант заманауи талдау әдістерін және ақпараттарды өңдеуді SPSS 23.0, SmartPLS, VOSviewer, ATLAS.ti программалары көмегімен орындаған.
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) иә; 2) жоқ	Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған. Зерттеу нәтижелері технологияларды трансферлеп жүрген «КазМясо» ЖШС-де және Кеген ауданының ауыл шаруашылығының инновациялық бағыттағы даму жоспарына енгізіліп және енгізу актілерімен расталған.
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған	Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған.
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті. Диссертациялық жұмыста тақырыпқа сәйкес отандық және шетелдік ғалымдардың 167 ғылыми еңбектері пайдаланылған.
9	Практикалық құндылық принципі	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар: 1) иә; 2) жоқ	Диссертацияның теориялық маңызы бар. Бұл жұмыс менеджмент мамандығында оқитын жоғары оқу орындарында қолдануға лайықты теориялық ұсыныстар береді.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: 1) иә; 2) жоқ	Диссертацияның практикада толықтай қолдануға болады және оны растайтын енгізу актілерімен диссертациялық жұмыстың қосымшасында көрсетіліп, расталған.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа болып табылады? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);	Практикалық ұсыныстар толығымен жаңа болып табылады. Әсіресе еліміздің ауыл шаруашылығындағы басшыларға технология трансферін басқару бойынша жаңа ұсыныстар береді.

		3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Диссертациялық жұмысты Академиялық жазу және рәсімдеу сапасы орташа. Мемлекеттік стандарттарға сәйкес келеді және мәтіні түсінікті ғылыми тілде жазылған. Дегенмен, диссертация текстінде стилистикалық қателер кездеседі.

Диссертациялық жұмыстың мазмұны зерттеудің мақсаты мен міндеттеріне сәйкес келеді. Аяқталған ғылыми жұмыс болып табылады және қолданбалы ғылыми-тәжірибелік нәтижелерден тұрады.

Жұмыс ҚР-ның БҒМ білім және ғылым саласындағы сапаны қамтамасыз ету бойынша Комитетінің философия докторы (PhD) дәрежесін алуға диссертацияларға қойылатын талаптарына сәйкес орындалған.

Боранбаева Айнұр Қанатқызының дайындаған «Қазақстанның аграрлық секторындағы технологиялар трансфері процесін басқару» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы ашық қорғауға ұсынылады. Ал, оның авторы Боранбаева Айнұр Қанатқызы «6D051700- Инновациялық басқару» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайықты.

Ресми рецензент:
Абылай хан атындағы Қазақ Халықаралық Қатынастар және Әлем Тілдері Университетінің, «Халықаралық туризм менеджменті» кафедрасының профессоры, экономика ғылымдарының кандидаты **Қайырбаева А.Е.**

Қойылған А.Е. Қайырбаеваның
қолтаңбасын растаймын
Кадрлар бөлімінің инспекторы
Подпись Қайырбаевой А.Е. заверяю
Инспектор отдела кадров